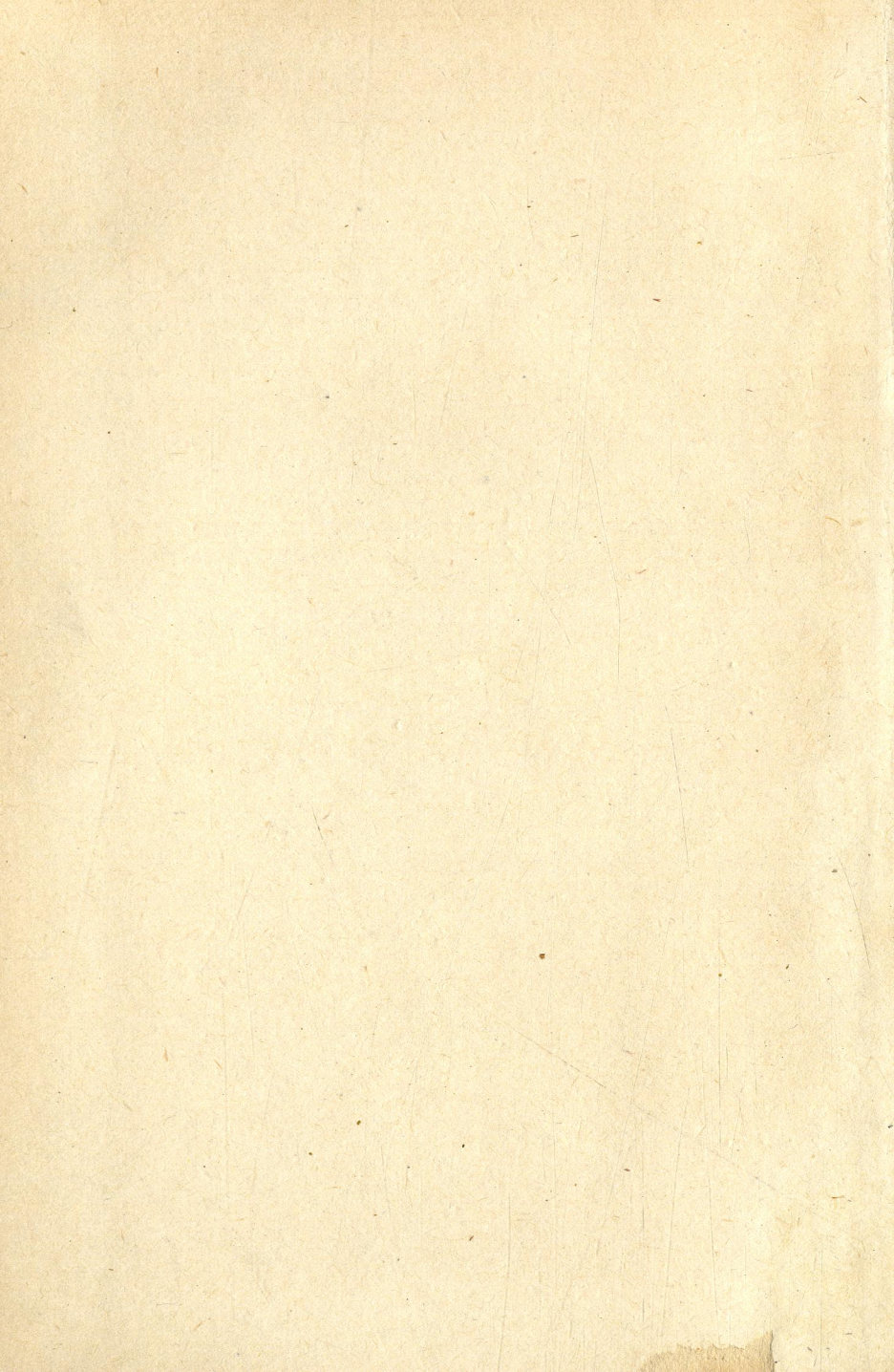

Є. Маламюк

Земна
Мадонна

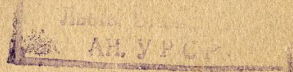

ЕВГЕН МАЛАНЮК

ZEMNA MADONNA

IV книга

лірики

Видавництво „КИЇВ“

МСМXXXIV.

НАКЛАДОМ АВТОРА.

ЕВГЕН МАЛАНЮК

Errata:

Надруковано:

- Стр. 10: І місяць мертвим оком,
Вітер смерти дихне
Стр. 17: Промайнула, струнка
Стр. 70: ...Вертаємось. Питаєш, чом сумний
Стр. 74: По кам'янистих ташликах.
Та по рибальських балаклях
Стр. 83: Живе горить, сумління
Стр. 86: Якесь та мене, запашне
Стр. 87: ! крик очей, той крик
Стр. 90: І спогад, що зорітєме
На обгортці — в примітці: по ЛНВ — має бути: кн. XI, 1928

Має бути:

- І місяць — мертвим оком.
Вітер смерти дмухне
І майнула, струнка
... чом сумний
По кам'янистих ташликах
Та по рибальських балаклях.
Живе, горить, сумління
Якесь таємне запашне
І крик очей
І спогад, що зорітєме

14.810
Львів. Бібліотека
АН. УРСР

МСМXXXIV

В-во „К И І В“.

1871

На одобрение — я приношу по дню — мая (дату: кн. XI, 1928)
 I сподоб, по зорітине
 I ржи оже
 Насеб тавно, зованне
 Жива, зоріт, / сумніва
 Та по риболовних балясах
 По каміньцях тапаних
 ... зом сумний
 I мабуть, зоріт
 Вітер зоріт, зоріт
 I мізант — моротом зором
 ... зом

На одобрение — я приношу по дню — мая (дату: кн. XI, 1928)
 I сподоб, по зорітине
 I ржи оже
 Насеб тавно, зованне
 Жива, зоріт, / сумніва
 Та по риболовних балясах
 По каміньцях тапаних
 ... зом сумний
 I мабуть, зоріт
 Вітер зоріт, зоріт
 I мізант — моротом зором
 ... зом

НАКЛАДОМ АВТОРА.

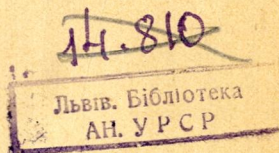
сб
Ю
ЕВГЕН МАЛАНЮК

ЗЕМНА МАДОННА

IV КН. ЛІРИКИ

МСМXXXIV

В-во „К И І В“.

Copyright 1934 by E. Malaniuk

Львівська державна
наукова бібліотека

№

3830

Ще сяє день. Ще високо блакить,
Далеко ще до вечера, єдина.
Мої обійми сильні і палкі,
І прийде час — ти подаруєш сина.

Я знаю — гуркотить лиха година,
Грядуть заліза й пурпуру роки.
Він буде воїн. Ждуть його — полки,
Ночами — чвал, а в спеці — трудна днина.

Та памятай, що ще ударить грім,
Що з тишою душа не помирилась,
І руки ці зламають марний стилос,
Щоб знов творити розпочатий Рим.

Тоді очима, сповненими жаху,
Не повтори немудру Андромаху.

ЗЕМНА МАДОННА

Ч О Р Н Е С Е Р Ц Е

НОЧІ.

1.

І ворожба на темних картах,
І ніч з кровавим місяцем.

Ти тягнеш в тьму, сліпа Астарто,
Ти накликаєш все оце,
Що ми ховаємо глибоко
На дні, де чорний людський діл...

І ніч чарує однооко
Над темним святом людських тіл.

* * *

Ніч була як тортура, як сказ,
Але серце її пережило.

Під бичами нещадних образ
І звивалось, і корчилось тіло.
Мовчання затиснуло кліщі,
Тільки очі кричали у пітьму...

Певно, й досі той крик їх лящить,
Певно, й досі жахаєшся, відьмо!

2.

В таку ніч все сняться сні недобрі,
В таку ніч важкіше дишать груди.
Стискається і душить димний обрій
І давній біль загоєне троюдить.

В вікні Великий Віз незрушно сяє,
Десь виють пси. І місяць мертвим оком,
В цім краєвиді та страшна краса є,
Що так властива буряним епохам.

Осіння ніч трева', немов потрійна,
Передчуття все будять, що-години.
Це родить ніч — хвороби, біди, війни...
А ранок — як задушена дитина.

1928.

3.

Бог тебе не сховав від мене
І так сталось, що ми — удвох.
В димнім небі — багряні знам'єна
Буреносних, скажених епох.

Ось життя — тільки вогник у пітьмі,
Вітер смерти дихне і — тьма.
Своє серце, як папороть — відьмі
Не віддав, а взяла сама.

І в чортячих ночах, вовкулака,
Мушу чорний кохати чар.
Що ж тобі? Лиш співати та плакати,
Колисати дитину бурлаки...

В шибках — заграва. Ранок? Пожар?

25. XII. 1926.

Мій ямб задиханий, моє горіння гнівне —
На марне. Все дарма: не зрушу, не двигну́.
Ніч. Морок. Самота. І в вікна — треті півні,
І нікому стрічать невчасну цю весну.

Все тільки приверзлось. Ростанув подих Бога
І — мертва і страшна — краса твоя в труні.
Вій вії не підвів... Застряла в вікнах погань,
І — Хома Брут — я вмер в огидній тишині.

А ті, що житимуть, вони не визнають, хто-ти,
Що царство твоє — ніч, що смерть — твоє життя,
Що відьмою тремтить твоя сліпа істота,
І вже не перервать порочних циклів тяг.

4—5. IV. 1926

ЗАМІСТЬ СОНЕТА.

Клянущий земний, гріховний, чорний рай
І сяйвна смерть віднині — ясний вирій.
Хай навіть так — бронзовий самурай
І хай криве жорстоке гаракірі.

Не рідний він, небіжчик „рідний край“,
Що відьмою майнув в кривавім вирі, —
Личини, вовкулаки, харі, звірі
Та хижих зграй хрипкий надтрупний грай.

Ні поля бою, ні легенди кари,
Лиш кров гнила зродила ржаву цвіль.
На суходолі проклятим отари
Виспівують нудний бандурний біль.

Щож? Рух ножа й — навік майне: татари,
І вилиць лиск, і даль неплодних піль.

ДУМИ МОЇ, ДУМИ...

1.

Повіє вітер з Понту. Скитський степ
Обудиться, зітхне і буйна тирса
Зеленим морем знову проросте,
І побіжать зелені хвилі.

Ширша

За синє море встане широчінь...
О, земле вічна, ти — одна на світі! —
У небі глибиніє древня синь,
Внизу — прозора велетенська тінь
Від хмари, що жене південний вітер.

І при балка́х оселі завітча'
Вишневий цвіт, розквітлий снігом сонця, —
Твій шлюбний цвіт — та срібная парча.
І чорні очі глянуть крізь віконце.
Ой, вийди в сад, що бжолами бренить,
Поглянь — земля справляє з сонцем шлюби!

... Та вдарить час. Мов меч, упаде мить.
І нікому тоді оборонить
Твою весну від вихору і згуби.

2.

І молот бє. І крає плуг ріллю.
І повстають будівлі. Все, як було.

І лише там, де клекотіла лють,
Де час гудів важким гарматним гулом, —
Так порожньо сичить далечина.
Сліпий простір. Безока вишина.
Німа земля, що цвинтарем заснула.
І на безмежжу мертвої краси
Топіль жертівники завмерли знаком крику.

Напружую набряклий кровю зір,
Вдивляюсь і — не бачу Чоловіка.

3.

Вже й ненависть згаса', а я не вспів
Її вогнем твій смуток запалити.
Часами чути панахидний спів,
Часами — скрегіт...

Просторінь та вітер
Все поглинають. І відходиш ти
За сиву млу, в сльоту дощів осінніх
І не збагнуть, як пророста' насіння
Між буряну та будяку пустинь.

Голодним вовком виє листопад.
Все полягло в єдиній пізній жертві.
І нікому повстать і наступать
В осінню муть, де голос вже завмер твій,
Де губиться шматками сивий степ.
Та в глибині твоїй цвинтарно-мертвій
Зерно зітліле пружиться й росте.

Настане час — зійде — і встануть Мертві.

1931.

Чому один я знаю — мертва,
А всі байдужо снять: жива?
І кожна крапля крові — жертва,
І закріпавлені — слова.

23. IX. 1927

А, може, й не Еллада Степова,
Лиш відьма-сотниківна мертва й гарна,
Що чорним ядом серце напува
І опівночі воскресає марно.

... В безбожній церкві — шабаш, шум і шал.
Кувінька' кнур. Хтось бреше песім писком.
В живуче тіло мертвая душа
Вступає знов. І ось — вона. Так близько.

Труна свистить, колючи, а Вій
Залізні вже розплющує зіниці.
Півнів не чуть. І в мутній голові
Горить одне: що все це — ні! — не сниться.

21. XII. 31.

ІНТЕРМЕЦЦО.

1.

Ось і голе галуззя, і зимна синь, —
Непомітно настала осінь.
Час навчитись мовчати. Не благай, не проси, —
Все зостане так само, як досі.

Хвилюватись — не варто. Кричати — дарма.
Небо знову безоке і зимне.
Скоро вщухнуть дощі. Заспіває зима
В білий простір жалобним гимном.

2.

Сніг лягав пелюстками вишень.
В срібні сурми виспівував січень.
Ви пройшли крізь той соняшний день
Повз життя моє, мов Беатриче.

І майнули — лілея руки,
Карє футро і карі очі..
А тепер — розірвали роки,
Тільки бурею далеч регоче.

3.

Так пустельно, так порожньо й лунко,
Тільки — вітер та самота.
Мов дражливим циганським цілунком
Опекла мені доля уста.

Промайнула, струнка і смаглява,
Дика дівчина півдня — навік.
А прийшла невесела слава,
Чужина і самотній крик.

4.

І завше сниться: липень, сад, куші
І стрічі під сусідським перелазом.

Було, либонь, нам стільки років разом,
Скільки давно я маю сам. Мерщій,
Хай лиш батьки спочинуть по обіді,
Сліпий, без тху, біжу через город
Почути контральтовий спів „добридень“,
Побачить і вдихнути очі й рот.

Шаліло серце. Зупинявся час.
Пекла солодка спрага. Напівдіти,
Тремтіли ми й не знали, що робити,
І було страшно й солодко зараз.

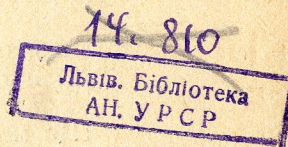
1931.

5.

А Ви все чаклуєте десь
З Неаполю, чи з Верони,
Ридаєте і смієтесь
З моєї страшної корони

І з Вашого короля.
Гірка ж Ваша помста кривава:
Вузькою обом нам земля
І мертвою піснею — слава.

1939.

МАДЯРСЬКІ ПІСНІ.

1.

Де в акаціях — село, прийди до мене.
Там чекатимуть тебе мої рамена.

З пелюстків троянди буде наше ложе.
Моя мати нам постеле й нас положе.

Де село, що від акацій п'яне,
Там чекатиму тебе, коханий.

2.

Що мені шепоче акацій білий цвіт? —
Діткнеться серця легіт — діткнешся серця ти.

Блаженний час минає, та спогад зостає:
Акацій дух солодкий — зігнання квітних віт.

Що мені шепоче акацій білий цвіт,
Вміраючи на грудях, зівалих в спеці літ?

3.

Рідке жито і пшениця, й кукуруза,
Рідка жінка, що кохає свого мужа.

Як свята та божа бреше, бреше в очі,
А коханець за плечима лиш регоче.

Повінь в Тиссі, повінь в Тиссі, хвилі — в шерэг,
Обережненько ступаю я на беріг,

Щоб не було поговору та розмови,
Чом піском мої обліплені підкови.

Ой, хай мати добре стежить за донькою,
Бо не знаю, що ще трапиться зо мною.

Я на Тиссі цілу ніч в човні гойдаюсь:
Все мадярського войки дожидаюсь.

1927.

КАРМЕН І БЕАТРИЧЕ.

I

1.

Кармен, Кармен — безодне чорна,
О, не принижуй і не ваб!
Сама ж, отруйна і моторна,
Ти знаєш тьмяне слово: раб.

Гадючий стан співає й кличе
І тягне п'яна ніч очей,
І так звабливо-мальовниче
Твоє відхилене плече.

На стегна, стягнуті сдвабом,
Лягла смаглявая долонь
І в кожному русі дише зваба,
І в кожному відрусі — вогонь!

2.

Ти сьогодні пройшла і торкнула плечем,
І скісним своїм зором різнула.
І вже серце сказилось і бє гаряче,
І вже пам'ять забула минуле.

Знаю, там — Ескамільльо над мертвим биком,
На арені, де — бурі і гроби...
Я ж сьогодні неголений, з хмурым чолом,
Як останньої дії Дон-Хізе.

Ти пройшла і торкнула. Але стережись!
Кров не знає ні болю, ні страху, —
Я у пазусі руку до муки стис,
Бо в руці — як вогонь — наваха.

5 VIII. 1928.

3.

Лиш чорні дні почнуть палати
Чорніш від цих недужих вен,
З'являєшся страшна, як фатум,
Ти — нещадима, ти — Кармен.

Хай хатній затишок шепоче,
Що стіни певні і міцні, —
Війне твій подих, блиснуть очі, —
І все вже в бурі, все в огні.

Хай усміх на обличчі грає
І сонцем серце напува', —
Твій зір чарує грішним раєм,
Вогнем печуть твої слова.

І невідступна, необорна
Ні для молитв, ні для хреста,
Кармен, Кармен солодка й чорна,
Ти труїш знов мої уста.

1931.

II

І знову зустріч. Це вже тричі
У днях життя її зустрів.
Тонке обличча Беатриче
Прозорий смуток загострив.

Лани. Пшениця колосисто ничить.
Широкий вітер лине злотом хвиль.
Добридень, польовая Беатриче,
Селянська музо цих достиглих піль!

Куди їдеш? — Зажевріле обличча
Ховає марним порухом зусиль.
У кошику — вода та хліб і сіль,
Обід батькам. Не має часу. Кличуть.

Пішла. І тихий промінь ясно згас,
І знов тече земний, звичайний час, —
Немила праця, визначені стрічі...

Ось — міряй, обраховуй, конструуй,
В умовний час хвилюйся і цілуй
І гірко знай, що є десь Беатриче.

6. VIII. 1928.

III

1.

Люта ніжність моя — тільки мить,
Тільки мить — чарівне забуття
І циганським романсом щемить
Незгамовне циганське життя.

Чорне поле. Глуха рівнина.
Вітер хижо свистить — душогуб,
Гострий хміль вогняного вина
У отруті неситих губ.

Одірвусь — тільки зойкне: прощай!
Обернусь — тільки в зорі: навік!
Чорна вєсно, мій спалений май,
Разом з вітром зарізаний крик.

24. IX. 1928.

2.

Так пристрасно, так люто, так несито
Гадюкою впиалась в уста.
Ні, не Кармен, ти тільки — Карменсіта,
Ти — та й не та.

Свистить негода. Вітер. Ніч. Нещастя.
А нас мордує звір
Шаленого нестриманого щастя
І тьма — мов вир.

Вирує тьма. Це осінь нас вінчає, —
Циганський чорний час!
Розлукою, зрадливостю, одчаєм
Вінчає нас.

3.

І буде гул, і буде брязкіт, і буде — ніч, —
На перемоги і поразки — залізний клич.

Рване, рване нестримний потяг у тьму, як мить,
І тільки вітра хижий протяг задвиготить,

І тільки порожнеча болю в грудях задме,
І тільки крикну в чорне поле імя: Кармен!

4.

Відійдеш ти, щоб в спогадах і снах
І день і ніч уяву катувати,
Кармен, Кармен, невчасная весна,
Пекучий біль, болюча рана втрати.

Лиш — гостра мить, лиш — блискавка в ночі,
Лиш — спазматична судорога щастя.
Осінній ліс. В проклятій тьмі — сичі.
Та крові крик. Та серця люте трясця.

Осіння ніч. Хижацький місяць мстить
За весни всі, скалічені і хорі.
Голодний вітер жалісно свистить
Та вовчими очима сяють зорі.

Lany na Dulku
29. IX. 1928.

...І bodiaki w niej pachną, i duma w niej dzwoni,
І мłodość, i szerokość, i dola, i wola...

Я. Івашкевич

І конунг, і кáган — зараз
В хозарсько-варязькій природі,
Тому-то і мудрість, і сказ
Злучились в моєму народі.

„І доля, і воля“... Гай-гай!
Ні, — воля без долі і волі:
Свистить гураганом безкрай
На хижім, на дикім роздоллі.

Розкрита, розхрістана плоть —
Ось на! замордуй мене, воле!
Не треба ні гнуть, ні бороть,
Навколо лиш вітер та поле

Те — Дике: бурян, площина́,
Те — Чорне: як ніч, як нещастя.
І відьмою — кожна жона,
І лютою пристрастю — трясця.

1930.

РЕПЛІКА.

...цей духовний Квасіmodo...

Я. Савченко

Не сперечатимусь: я син свого народу —
Сліпця відвічного, каліки і раба,
І, мабуть, таки-так, що образ Квасіmodo
Із образів усіх найбільш мені б припав.

То ж хай оттак: страшний, великий, незугарний
Я — лихом виплекан і викохан у тьмі,
Щоб в рухах дзвонаря нестримано і марно
Казився лютий гнів непримиренний мій.

Щоб в чорний час зневаг, насильства, гвалту й муки,
Коли регоче хам над неміччу краси, —
Враз вовком кинутись, наллять залізом руки
І кровю ворога жагу свою зрсить!

Стою в височині, в стрільчастій амбразурі,
А там внизу — юрба, де — наймити, старці
І красний Шатопер, ще несвідомий бурі,
Яка пала' в очах, яку держу в руці.

КВІТЕНЬ.

1.

У вітах і стеблах — така напруга,
Так пристрасно їх вітер напина'.
Землі нагої, спраглої на плуга,
Яряться темнолонна глибина.

Дихне й обпалить. І уже — безсила.
В блаженних жилах заспіва' весна,
Щоб тучно-чорне, вічно-юне тіло
Розкрилось, як жіночі ложесна́.

Щоб потім, в золотій нестямі літа,
Благословлять блакитну висоту
І відчувать, як чорна плоть налита
Викохує солодку ваготу́.

2.

Так явно дишуть неоглядні груди, —
О, теплий дух весняної землі!
Невжеж тут виз голодним звірем грудень,
Метелиця казилась в сивій млі?

І знов стрімким струмком балака' балка,
Цікава цокотуха весняна,
Що сонце пестить землю надто палко,
Що в очереті бачили русалку
І що когось вже вабила вона.

3.

Крізь напружені віти
Крапелиною зірка зелена наллялась.
Цілий день тебе пестив шалений вітер,
А над вечір ти закохалась.

І все згадуєш ти, ніби нижеш намисто,
Як п'яно він шепотів,
І не пригадуєш зміста
Душних і млосних слів.
Тільки тремтіли коліна
І зайва завіса спідниці
Билась, як крілами птах...

Ах, цілу ніч буде сниться
Сором на смаглих устах.

6. IV. 1938.

І гомін, і весна, і промені ясні —
Все в тишу запада' повільно-невблаганно.
І хмара чорна йде услід моїй весні,
І хмуρο вироста'...

А я, мов окаянный,
Ось причаївсь і жду. Опуститься обух
І не озветься день оглохлою луною,
І воля звільнена, і полоненний дух
Байдужо пропливуть над чорною весною.

28. III. 1929.

Ти блукаєш в туманах без цілі, без волі,
Ту-ж все пісню співа' самота
І зойком кривавого болю
Тебе розпинає мста.

Твою пристрасть незрячу, що дме, як сірокко,
Що пече чорнотою уяв, —
Зустрічає тепер жорстока
Крижана ніжність моя.

Є одна лише путь: молитовно і строго
Крізь негоду доби, у тьмі,
І другії немає, нещасна небого,
Рідний, вічний ворогу мій!

25. XI. 1930.

ПРАГА.

...wie menschlich sie Madonnen planen...

Р. М. Гільке

I.

Під позолоту повечірря — прозоріш синь.
Над містом сяє хмарний вирій — лунка глибинь.
Над містом шерех крил небесних, крик ластівок,
І, ніби по минулих веснах, мій легкий крок.
Так примиренно і так просто простує ніч.
На ликах Карлового Мосту відлиски свіч.
Тоді вщухає племінь спраги — співуча мить! —
І вічність на каміннях Праги ляга' спочить.

II.

Літо росте й проростає крізь все, —
Суть коріння і пружаються віти,
Кожна квітка солодку вагбту несе,
Туго — персами воздуха — вітер.
Кров зелена кружляє по жилах рослин,
Людським тілом владає — червона.
Всесвіт — храм, де копула блакитних глибин
Двиготить злotosоняшним дзвоном.

III.

Може, власне, в цім парку, мрійний юнак,
За ростом рослин слідкуючи тільки, —
Знаходив вічності тайний знак
Райнер-Марія Рільке.

Тануло небо, як віск голубий,
На листях тремтіли соняшні краплі,
Шепотіли крилами святі голуби
Про святі міраклі.

І глибоко внизу — срібний клекіт ріки, —
В камяних берегах пропливала Влтава,
А над Прагою сяяли сонцем віки,
Чатувала архангелом слава.

1926.

1.

Десь там місто, дзичання і джази
Затягнула густа пеленá...
Тут широкі версальські вази,
Вечір, парк і зрадлива весна.

Ось вона наливається в вітах,
В ніжних зорях волого тремтить.
Вся істота очікує. Мить —
І з'являєшся ти, Суламіто.

І зникають тонкі лаштунки
Між бездонним проваллям і нами,
І безкрай міжпланетно-лункий
Нам в обличчя зітха' пломенáми.

29. IV. 33.

2.

...І ніч пливла безшумним пароплавом
По звечорілих водах тишини...
Над містом — лихтарі — намистом,
В мійському саду оркестра грала
В провалля зоряної вишини.

О, вітре весняний! Ти з Біблії? З Евангелій?

Так близько чорні перли, перли віч.
Здавалося — весна, як тінь архангела,
І синім Назаретом — ніч.

1927.

ЗЕМНА МАДОННА

А Н Т И М А Р І Я

А. Д. М.СМ.ХХХІІІ.

Ані шаблі, ані ножа
Не схрестити в останнім герці:
Та ж камінно-мертва душа,
Те ж безлюбе і чорне серце.

Вже нема хуторів і держав,
Тільки трупи в житах, тільки трупи
Та від хрипу кріва їржа,
Що замкнула посійнілі губи.

Може скажеш: зійде? проросте? —
Поміж ребрами хат, по дорогах
Диким зіллям здіймається степ
І регочеться з неба і Бога.

Диким, древнім, монгольським виттям
Необмежена далеч заводить.
Сірим попелом стало життя
Під огнем степової свободи.

Але сонце не згасло. Горить
Незворушене, байдуже-біле,
І освітлює тишу безсилу
Летаргічних століть.

1933.

Від віку покарано стéпом
І простір всю силу пє.
Під смаглявим монгольським лепом
Та проказою — тіло твоє.

І не вирватися, не стерти,
Вгрузлим тулубом не повстать,
І даремно благають смерти
Перепалені болем уста.

Ні, не вмиш ти. Марком Прокля́тим
Будеш мукою мірять віки
Та у пiтьмі голодної хати
Тишком-нишком стискать п'ястуки.

Та у чорній нестямі істоти,
Де гарчить гайдамацька душа,
Відчуватимеш зимний дотик —
Солодкаву зрадливість ножа.

Але й ніж не спасе, не допоможе...
Дикий вітер та чорний степ, —
Лиш будяк на нім — Боже наш, Боже! —
Мертвим, чортовим зіллям росте.

Не викреслить тебе в розлуці,
Не стерти з серця це ім'я, —
Хоч крізь пожежі революцій
Не все сюди проніс їм я.

Попрогорало, розгубилось,
Понівечилося навік.
Так страшно людське серце билось,
В устах страшний кривавивсь крик.

Так близько чувся подих смерти,
Що, коли б можна, я б давно
Хтів відпочити і померти,
І випить вічність, як вино.

О, як прозоро й слявно вмер би...
Але згадаю, як росте
Пшениця, як шумить крізь верби
Синюха, вітер, простір, степ.

Як хата рідна — з попід стріхи —
Очима дивиться вікно — —
— — І крик той — „сину мій! приїхав!“
І ранній день, і ранній сон, —

Це те, що жилами звязало,
Що в кров і мускули вросло.
І жаль, як ніжне смертне жало,
Перетинає людське зло.

НЕВЧАСНА ВЕСНА.

1.

Весна. Неспокій. Молодик
Прокреслив срібно-сині тіні.
Таємно дихають сади
І ніч — в примарному тремтінні.

День димний гамір свій урвав
Впірнувши в цей прозорий спокій.
Чутно, як шепотить трава,
Як в деревах кружляють соки,

Як квіти родяться і як
Розплющують барвисті очі.
І тихо ходить темний ляк,
І пахнуть пестощі дівочі.

2.

Ні не можу, не в силі спати, —
Все це сниться, сниться немов:
Наречена моя — горбата
І жагучим болем — любов.

Довгі руки й бліді долоні —
Два зівялих, мертвих стебла,
А я в їх необорнім полоні:
Ось лягли на посівіли скроні
Цупкими ліанами зла.

3.

Не можу заснути, не можу
Поринути в місясний чар.
Чергою блакитних примар
Минуле безсонно тріваю.

Чергою високих топіль
Збігається довга алея.
А тут — ніби голкою біль —
Розтоптана лілея.

Скалічена квітка — отут:
Прозорі повіки потвори
Ховають у погляді хорім
Скарби нестерельних отрут.

4.

Вохкі руки — як малпячі лапки,
В димнім сяєві — тінь од горба...
...Щось від бідної сірої жабки,
Що між травами липко стриба'.

Але в цій ворожбі, може, притьмом, —
Ось непевна зітхне тишина —
Й — замість жаби — опиниться відьма,
Так звабливо розкішна й страшна.

Глянуть вохкі од пристрасти очі,
Тепле тіло в чаду затремтить...
...Ні. Під саявною казкою ночі —
Жаба, малпа, горбата — ти.

Ти стояла у білім завої.
Воском плакали білі свічки.
Поруч станув поет і воїн,
Як рапіра стрункий і дзвінкий.

Не побачила, не відчула
Не своєю весною ясна...'
Тільки Бог у церковній копулі
Знав, чия на тобі весна.

Тільки Бог один знав і бачив
Чорну ніч твоєї душі.
Чом же знаком страшним не позначив?
Горла кровю не задушив?

4. VIII. 1927.

ЛЮДСЬКЕ.

1.

Гірка солодкість жінки! Так.
І рай земний — сліпа пустеля.
Гнилою раною — уста,
Гнітючим небом — хатня стеля.

Так страшно пахнуть кров і піт.
Таке безсиле бідне тіло...
Ні, не спянить, не засліпить,
Як міцно серце б не хотіло.

Ні, не привабить теплий діл,
Земна краса і вбоге лоно...
Що ж, — хай і так, земна мадонно,
Що ж? І крізь це безсилля тіл, —

І крізь людську спітнілу похіть —
Горітимем назза́єм, так, —
І все ж згучатиме епоха!
І все ж палатиме мета!

2.

І сонце, й мед — і плодоносен
Кінець Господніх трудних літ.
І ось нас коронує осінь
Простою радістю землі.

Хай в далені — піски безлюдні,
Хай дольні будні, злидні, сум, —
Над нами золото полудня
І вічності блакитний шум.

Бренять потомленії бжолі,
І тиша — майже нежива.
В грезет стерні порожнє поле
Так пишно одягли жнива.

І яблуні, вагітні плодом,
Солодкий простягають дар,
І закрівавив пізнім глодом
Глинисті щоки довгий яр.

А ввечері — дихання Бога,
Осінні зорі, срібний ріг...
Чому ж така мені тривога
На роздоріжжю трьох доріг?

Чому ж холоне серце болем,
Щемить од тиші голова
І над осіннім зжатим полем
В блакить летять мої слова?

20. VIII. 25.

3. ✓

Вже закінчили жати жито.
Голодні обрії. Глибинь.
А тут — тонкий, порожній зшиток
І вічний заповіт: люби!

І трудний хліб чорствий, щоденний,
І темні многотрудні дні,
І в снах — Еллада і Атени
Та хмурі степові вогні.

А поруч, як весталка сонна,
Вартує жертозник — вона,
Проста́, земна моя Мадонна,
Проста́, земна моя Жона.

21. VIII. 25.

ЖИТТЯ.

1.

Розчинено останні двері.
Глибока ніч, тривожний спокій.
А там — далекий мертвий беріг
Мовчить насуплено-безокий.

Похмурий човен. Плюскіт весел
Лунає тяжко і таємно,
А під човном незнання плесо
Нас спокуша' привабно-темно.

Що-ж мовчимо? Про нашу радість,
Чи про страждань осінні зливи?
Чи віддамося лютій зраді?
Чи зіллємось в єдинім співі?

Мовчим. Ні ти, ні я — не знаєм.
Сліпе над нами небо. Шерег
Холодних хвиль. Лиш там весна є,
Лиш там, де мріє мертвий беріг.

22. VIII. 25.

2.

Майже обряд. Молитовно-поважно
П'єстить спокійна рука.
Зовсім звичайна, зовсім нестра́шна
Радість моя гірка.

Думав: прокляття, погрози, постріл
І — неодмінно — кров.
Доля ж, як добрий старий Каліостро,
Зло обернула в добро.

Знову — перо, книги мудрі і рідні,
Людські обличча, сніг,
Тьмяні добраночі, ясні добридні
Та молитви весні.

Хай не Джоконда ти й не Клеопатра, —
Прбста жінка землі, —
Під історичним вітром — ватра
Не загаса' у млі.

НОЧІ.

1.

У мязах цих співала творча сила.
Тремтіла тьма. Ще ніч лежала ниць,
Як ворогом підіслана Даліла
Ввійшла в намет мою підтяти міць.

Не діждеш, ні, отруєна лілеє,
Приспати дух хітливим стиском уст, —
Крізь пристрасть-бо почув зрадливий хруст
Ножа в буйній чуприні назорея.

Раненна зором, зойкнула й втікла...
А в прорізі — багряний схід, задимлен
Передсвітом. Хова' остання мла
Розпечені заліза Філістимлян.

1930.

2.

Розквітлий сад і місяшна їмла.
У вогких вітах — голос соловинний.
...І ніч майова п'яно попливла,
І гріх стає, мов дівчина, невинний.

Ні. Тричі ні о, Фавсте молодий
І ти о, Маргаріто світла й чиста:
Між трав і квітів — вогняні сліди
Того, хто все закликав отрут, — Мефіста.

В спянілих квітах дишуть тьма і гріх.
Все отруїла тьмяна пристрасть ночі.
З-під темноти сичить стиснутий сміх.
Ще мить — він зявиться і зарегоче.

1932.

Українські візантійські очі —
Як я знаю цей нещирий зір!
В сонних рухах роблено-дівочих
Ще прадавнє, вроджене: ясїр.

Тільки там пекли буяння, врода,
Запашний, як квіти степу, чар, —
Тут — тавро калічного народа,
Втіха ката й мати яничар.

Тільки там, видряпуючи очі,
Як вовчиця, гинула в борні,
Тут — рабиня кожному, хто схоче,
Дике тіло, що кохає гніт.

Дике тіло й мертву душу — Боже! —
О, який же чорний гріх споїв,
Щоб віки, віки по бездорожжю
Нести Вієм невидючий гнів.

1928.

АНТИМАРІЯ.

1.

Невдале втілення Її —
Ти не Марія, не Софія:
Отсей зелений зір змії
Вже зрадив відьму і повію.

Цих ліній тіла хвильний лад
Не замаскує стерва мяса,
Уста, що їх забарвив яд,
Це не окраса, а образа.

Як не ховай, все вирина'
Прокляттями гріха і ночі,
Бо в кожному зламі звірина
Жагою тварною регоче.

2.

Ось закликаю віршем. Проклинаю.
Виспівую його моєю кровю.
Моє життя напружую струною, —
Струна брентить, ридає і рокоче...

Ні, не ховайся, а вслухайся уважно:

Бог покарав мене моїм коханням,
Як тяжким жорном на зухвальство духа,
Бог покарав твоїм нещадним брудом —
І ось закаляна моя гординя.

За чорні мрії, за гріховні зваби
Бог дав тебе — Антимарію! Відьму!

Але зібравши світлі рештки духа,
Зєднавши те, що врятував святого,
З останніх сил, з останнього відчаю —
В твоє лице вихаркую прокляття:

Будь проклята в пратьмі своєї ночі
Всією пристрастю мого гніву!
Всім божевіллям мого натхнення!

Як вічний сором, як незносну ганьбу
Носитимеш своє нечисте тіло,
Отруєне мертвотою душі!

Але клянущ тебе іще останнім:

Будь ялова, як степ в посушні роки,
Неплодна будь, як смоква Іудеї, —
Хай не діткне розтлінні блудом перса
Блаженний крик голодної дитини

І слова „мамо“ — не почувеш ти!

3.

О, коли так — навік, навік, —
Тоді вже нічого губити.
Ти пісню оберни — на крик!
Ти руку простягни — убити!

Чуже лахміття гордо скинь
І встань, як степ твій, чорна й гола,
І, бенкетуючи, загинь,
Під грім від вироку — „ніколи“.

Усім огнем твоєї тьми,
Всім пеклом зради й самозгуби
Ти переможця обійми,
Вцілуй свою отруту в губи!

І мязи жилаві знесиль
Твого минулого намулом,
І заспівай йому свій біль
Пожежним опівнічним гулом.

Хай в горлі захлинється крик,
Коли пручнеться, вже забитий...
О, коли так навік, навік, —
Будь не Марія, а Юдита!

То був не бій. Могутні мязи різав
Катівський ніж. А ти — лише стогнала.
Греміли дні із бурі і заліза,
Історію вогненним вітром гнало,
Земля гула і кликала буяти,
Буяти бунтом в жадобі пожежі,
А ти себе віддала розіп'яти,
Щоб кровю ран чужі позначить межі.

То був не бій, лиш борсання жіноче
Під тучним тілом варвара гидкого.
В жагучій тьмі невольницької ночі
Молилась ти і плакала до Бога.
Молилася... А пристрасть гвалту п'яна
Пекла й тягла в солодку млу безодні.
...Й прогаяли слабкі твої Поляне
Ті судні дні, ті ночі великодні...

1929.

✓

Не ім'я благодатне — Марія —
На зеленій біблії піль, —
Все малює моя малярія
Фантастичний фатальний біль.

Мозок видряпатись не годен
З міцно збитої кулі кісток, —
Що ж мені повідневі води,
Перший пружний, липучий листок?

І оці нарциси безкровні,
І незаймана ніжність вишень...
Хай загинуть бліді, молитовні,
Всі, що свято кохали день,

Всі, що вірили і горіли
Восковою свічкою літ.
„Хай живе засмальцоване рило
Непідлеглої небу землі!“

14. V. 25

ЧОРНА ЕЛЛАДА.

1

Руїна. Руїна. Як фатум, як вирок.
Назавше. Навіки. Крізь вир поколінь.
І жадного сенсу, і жадної міри
На тричі покараній, клятій землі.

Пригноблені, вбогі, непевні будівлі, —
Розхрестаний вітром зівалий барок.
Над прбстором квилить княгиня в Путивлі
Та небу кидає погрози пророк.

Вітрам на поталу — руїна, руїна.
Вікам на загладу — зомлілий простір..
Ні-ні, не Христос, не Христос, Україно, —
— Злочинець Варрава харчить на хресті!

1929

2

Памяти Пегляюри.

Відійшли у негоду, у розталь. ✓
За плечима хрипів Батий.
Прокаженна земна короста
Відбивала татарські сл'ди.

Сизий простір, за милею — миля,
Мовчазний і ворожий — минав,
І мороз на тілі Поділля
Підкопитні кріпив письмена́.

* * *

В ті розжеврені, хижі години ✓
Невжеж спочивав Господь?
Страшно пбкритки Катерини
Мордували покiрливу плоть.

Страшно й соромно лоно голе
Випиналося з-під ганчірок...
Чом же дике, неплодне поле
Не відвідав тоді пророк?

Чом не кинув у тіло повії
Блискавкою — благодать?
Ти склепив тоді хмарні вії
І ніхто не посмів нагадать.

Лиш, вслухаючись в шуми земнії,
Як одбой вигравав сурмач,
Гамувала пречиста Марія
Свій нестримний жіночий плач.

25. V. 1926..

* * *

А осінь глуха і зимна
Стіною туману йшла.
Лиш епоха пекуча і димна
Ще дзичала крізь ню, як стріла.

Розтретілі простори гойдались
І хилились крокам у такт,
І летіла горбата далеч
Від хреста — і — до хреста —

Там, де Захід зіяв, як брама,
До відвічних прабатьківщин.
Над непімщеними ж полями
Ще гремів наш залізний чин.

26. V. 1926.

* * *

Із селянських, із житніх зітхань,
Із таємних мужицьких глибин,
Там, де степ під ралом затиха'
І болячкою пухнуть горби...

Де селянську жилаву плоть
Чорна праця землить за життя
Й піп старенький, як прбстий Господь,
Хрестоносну правицю простяг —

І пасе, мов ягнята, хати,
Тільки ладаном стелеться мла...

...От звідкіль народився нам ти,
Головний Отамане Села!

27. V. 1926.

3.

„І вороги — домашні чоловіку“...
О, так, відчув цю правду до кісток.
Куди ж, куди ж греміть моєму крику?
Де той — доріг до вічності — розток?

Ось красвид: важке і мертве небо,
На обрії — жертovníки топіль.
Убога треба — літія, молебєн —
Цей ладан мряк, ці ризи зжатих піль.
І вітер пружить безнадійні віти,
Безпристрасний, знудьгований хижак...

О, коли б буря! Коли б, дійсно, вітер —
Гостріше гайдамацького ножа —
Прополоснув і хай би перерізав
Давно зітліле й висохле стебло!

І встане вік молитви і заліза
Над гноїщем, де парувало зло.

26. X. 1927.

День св. Симона й Іуди.

УБІЙНИКАМ (25. V. 1926)

1.

...глупая пуля..
з російської преси.

Ви жахнулись — далеко зайшли? —
Смерть помстила і кається пізно,
Ось крізь сутінь російської мли
Україна рокоче залізно.

Вирок стався. Імперія — труп,
Догнивають отруйні останки,
Та під громи архангельських труб
Вже побідні готуються ранки.

Там, де тьмою душило лани,
Де ордою буяла навала, —
Розгортається синь далині,
Наростає епохи зачало.

2.

...Kein Lotos und kein Lorbeerblatt..
Sir Galahad.

О, бідний, жалісно-убогий
Гіпербореєський примітив:
Тупі, кирпаті, злобні боги;
Одноманітний, голий спів;

Болотяна їмлиста площа,
Берізки хорі і брудні, —
Даремно сірий дощ полоще
Замурзані навіки дні...

„Ні лотоса, ні лавра“ — побзем! —
Ні натяку на вертикаль
І лиш тупим тяжким морозом
На півроку закута даль.

В нещасний час, „на зло Європі“,
Ваш божевільний деміург
Створив кубло гнилих утопій,
З туману й крові — Петербург.

Та гниль і зло не стали тілом,
Незродженого — не створить,
І місто марно протремтіло
Марою мертвих двох століть.

Харчовані невласним хлібом,
Ви мріяли — зламать, збороть
І дикунів державна дига
Нам люто мордувала плоть.

Полуботок, Шевченко, Гоголь —
Здушить, скалічить, отруїть!
Не лицарство, не перемога,
А тільки зрада, підшепт, їдь,

А тільки найнята отруя
Та куля, куплена за бруд.
Страшиться ж! Закінчився суд
І кара йде, і гнів вирує.

3.

Царям, всесвітнім шинкарям —
І дукач, і таляри,
І пута кутії пошли!.,

Царів, кровавих шинкарів
У пута кутії окуй...

Т. Шевченко.

Вони продавали ясир. Транспортували до Кафи
Крам білотілий. Вони — прокляті грішми навек.

Тіло, душа, літургія, горілка, сумління і слава —
Все це лишень матеріал, щоб мінять на скривавлений гріш.

Шляхами історії нашої завше чорніють їх корчми —
Хмільний притулок гріха, волі розслаблений — кут.

Це вони наливали знесиллям козацькі засмаглі мязи,
Чадом труїли їдким розум залізних голів.

Це вони дратували в віках наструнений нерв гайдамацтва,
Щоб злодія зойком пізніш кричати у чорний відчай.

...Ми оберньомса к вам
Своею азійатской рожей...

А. Блок.

Страшніш за радість дня, страшніш за все на світі
Була убійникам Еллада наша — Русь,
Як крадене імя, як знак духовних уз,
Як те, що в їхню тьму співучим світлом світить.

І от за соняшність, за ясний усміх муз,
За молоко і мед, за хлібне злото літа,
За строфи Лесіни — за стріли Артеміди —
Помстилися. Псевдолюдський гамуз!

Дикун навів пістоль, щоб розстрілять ідею
Готичну, як буття, нестриману, як гимн,
Щоб в суздальський хабс, в глуху Гіпорборею
Замкнуть і задушить наш неминучий Рим.
Наївний варваре! Порфірородна кров —
Це пурпур Цезаря на вічну хоругов.

1928, *лютий*.

5.

Ви забули, нащадки Монгола,
Половецький посвист степіз?
Ще летітиме мертзо і голо
Над Москвою наш буряний спів.

Ще повстане, воскресне із мертвих
Великий каган Дніпра!
Не допоможуть запізнені жертви:
Ми не братимемо у бран.

Ми на стерво гнилої імперії,
На трупарні кривавих кремлів —
Підіймемо розгойдані прерії
Степової землі.

Гострим вітром назавше виріжем
І зрівняєм московські горби,
Хай дихне лиш пожежою тирси
І покотить грім боротьби.

1928.

ЗЕНІТ.

1.

Повз смуту літ земних, крізь хвилі суєти,
Задивлений в тобі, прохожу, зачарован,
Туди, де ти гориш, де зикликаєш ти.

Рокоче й клекотить там широчінь Дніпроба
І стережуть шляхів розіп'яті хрести,
А решта — рівний степ... Лиш де-не-де діброва

Або низький байрак. Розгорнутий обрій
В пломенах полудня гойдається тремтливо...
Так скорше ж даруй бій, щоб вогненосна злива

Купеллю хресною була землі твоїй.
Ще тиша. Ще мовчить буремний супокій
Та вітру хижому жорстоку їжить гриву.

2.

Крізь ці гучні епічні будні
Трудніш нести ліричний спів
Мого невчасного полудня,
Гіркого дару пізніх слів.

Весь вік снують думки химерні,
Співучім полум'ям палить
І чути чорний регіт черні,
І знати, що минає мить —

Ота одна, ота єдина,
Що є вершина і зеніт...

* * *

І знову сон.

Ясна хатина
В мереживі похилих віт.

Херсонський простір, синя річка,
Горбд розлогий аж до верб.
Над полем, що біжить, як стрічка,
В вечірнім небі символ — серп.

І нарід шляхти степової,
Що згордував державну міць,
Плекавши мудрості спокою
Над морем золотих пшениць.

(...І часом не збагнеш: що гірше?
А, може, мудрість та — міцніш,
І марно поривають вірші
За обрій хліборобських тиш...)

Вітри історії дзичали
В гучних віках не раз, не два,
Не раз промчали диким чвалом
І Гуни, й Скити, й Татарва.

Мінилися слова і назви
І там, де в степ вгризався бій,
Він плугом гоїв чорні язви
І переорював горби.

Він — той лукавий, той — тутешній,
Якому меч за череслб,
Білив хати, плакав черешні
І розчиняв в горілці зло.

* * *

І от нового циклю арка
В майбутнє винесла свій крок,
І вітер віятиме парко,
І клекотітиме Дніпро,

І вслід Мазепі і Петлюрі
Підуть полки нових Мазеп.
— Невжеж і цій майбутній бурі
Покірливо поляже степ?

Невжеж не встане лютим гнівом,
Не завирує гимном злób
Обдурений господар нивам,
Відвічний смерд, сліпий холоп,

Якому кожен пан в наругу
Вигадував нове ім'я?
Одна доба ковтала другу
І пила піт і кров земля,

І все було даремне й зайве...
В останній раз мій ярий клич:
Дивись, яке нестерпне сяйво —
Мечами променів — у ніч!

3.

Все здійснилось. Вже зимна синь zenіту
Над готиками дольних верховить.
Божественна і неповторна мить,
Мить висоти мого палкого літа.

А на низу в серпанку серпня снить
Моя земля, гарматами розрита,
Чекаючи на плідний засів жита
І перший гук озимої весни.

На хвилях днів достигла рівновага.
Єдиний напрям і єдина спрага
(Далекий діл землі хитнувсь і зник) —

Ось вічність, ось — крізь хмар прозорі пасма...
Мою гортань стиска' солодка спазма:
Стає майстром вчорашній ремісник.

ДІВА-ОБИДА.

Въстала Обида въ силахъ Дажьбожа
вноука, вступила дѣвою на землю Тро-
яню, всплескала лебединими крилы
на синѣмъ морѣ оу Дону плещучи,
оупуди жирня времена.

Слово о Пълку.

1.

Прокляттямъ, прокляттямъ ця назва,
Це світле і тихе „Поляне“,
Мешканцямъ залитої кровю
І п'яної кровю землі, —
З обличчамъ в розтерзанихъ язвахъ,
З очима в кривавімъ тумані,
Чиї воронії брови
Загнулись в татарські шаблі.

О, ні! Не світлий, не тихий
Селянський, вечірній спокій, —
Єдиним полем бою
Розгорнулася далечинь:
Вітром регоче — лихо,
Псами виють — епохи,
На вітровім безкраю
Сурмою
Вітер
Історії, —
В просторахъ
Дзвенять мечі!

Ти думав: повернешся з поля, —
Чекає вечерея, жінка,
Сонцем нагріта присьба,
Місяць, бандура... Так?

А крик від пекельного болю!
А бою криваві обжинки!
А в грозах і бурях іспит!
А смертю роздерті уста!

24. XI. 24.

2.

Лежиш, розпусто, на розпутті,
Не знати — мертва чи жива.
Деж ті байки про пута куті
Та інші жалісні слова?

Хто гвалтував тебе? Безсила,
Безвладна, п'яна і німа
Неплодну плоть, убоге тіло
Давала кожному сама.

Мізерія чужих історій
Та сльози п'яних кобзарів —
Всією тучністю просторів
Повія ханів і царів.

Під сонні пестощі султана
Впизала царгородський чар,
Це ж ти — попівна Роксоляна,
Байстрюча мати яничар!

Чаплінському — ясир кохання —
Це ти, безславна і лиха,
В Богданозій ятрилась рані
Вогнем образи і гріха.

Стрибати в гречку — тільки й щастя,
Щоб в корчах зради завмірять —

Це ти, пусте, неплодне трясця,
Ти, Пріська гетьмана Петра.

Звідціль черкаська твоя шатость
І рабська кров твоя звідціль,
І діти, мов дурні курчата,
І сліз — пісні, й бандури — біль,

І та розслабленість ледача
І серця, й розуму, і рук, —
Безсила насолода плачу
Безсбромно-плебейських мук...

Невжеж калюжою Росії
Завмре твоя широчина?
...А над степами в'тер віє!
А в небі гуркотить весна!

А степ, гарматами пооран,
Тремтить від крові і кісток,
Та про бої віщує ворон,
Червлен тримаючи шматок.

Повстань, як древлє! Панцир з міді
Замінить лахи й ганчірки, —
І знов дівоча стать Обиди
Звитяжно гляне у віки.

ПІД НОВИЙ РІК.

Кінчиться рік, що був, як кара
За всі слова, за всі гріхи.
Тяглась нескінчена Сагара
Та вітер спалював лихий.

Лишень текучими пісками
Дзичав пекучий океан,
Бючись об пірамідний камінь
Примарами фатаморган.

Казилась кров в набряклих жилах,
Кривавився безсилий зір...
Я взнав, чому камінні крила
Вподобав Сфінкс, крилатий звір.

Лише крилатим звірем треба
Перелітать пустиню зла —
І хай під чорнотою неба
Вирує пурпурова мла!

31. XII. 1929.

МОРАВСЬКА ВЕСНА.

1.

Ми летіли до тебе, Мораво,
Пять годин, аж до сизого Брна.
Наш літак плинув прудко і жваво,
А мотор нам бренів, як зурна.
 І, здавалось, дитинство приснилось,
 І не був це літак, а — килим.
 Тільки серце прискорено билось,
 Тільки серце шаліло: летим!
І тому, що замість мінаретів
Знизу коміни фабрик росли, —
Розум кпив собі з казки поетів,
З їх пророчо-ритмованих слів,
 І нагадув літери формул,
 І казав про пілота й мотор — — —
 Як не вірить в закони і норму,
 І в той Вищий, в той Перший Мотор!
Пропливали фрегатами хмари
І стелилась їх тінь по землі...
Ні, не казка, не мрії, не чари
В цім манометрі, шрубі, крилі, —
 Все створив Ти — і світле, і чорне,
 Чи билину, чи птах, чи літак...
 І машина свій лет рукотворний
 По землі стеле тінню хреста.

2.

Лани, лани мої, де край вам?
Ліси, узгірря, долині —
Заквітли знов зеленим саявом,
І знову — квітень і весна.

Шумлять високі сосни — морем,
У балці булькотить потік.
Ми не співаєм, не говорим,
Стрічаючи наш перший рік.

26. IV.

3.

Були на цвинтарі. Ти посадила діду
Материнковий хрест. А я згадав: давно
Хреста на самогон спалив комбед... І сліду
Не залишилося по дідові. І знов,

І знов згадалася покарана країна
На тлі Кунштату (радниця, костел,
Кількасотлітній замок і долина
З барвистим ланцюгом веселих сел):

Обдерта церква, пуста, чорні злидні
Та імпортований отруйний бруд, —
Спаплюжені лани, неплодні й рідні,
Над вами все свистить монгольський кнут.

...Вертаємось. Питаєш, чом смутний?
О, так. Згадав непіміщені могили...
— Хай на тім світі стрінуться вони —
Твої й мої — і нам позичуть сили.

28. IV.

4.

До „Národní Polityky“ додаток
Приніс учора вірші*). В них Махар
Озвавсь так неповторно-мудро й вічно
(Я не знайду, як це окреслить инше).
Така терпка, така остання правда,

*) „Basniku Stanislavu Zimě“

Закута в мармор майже римських строф,
Розкрита в тій трівкій клясичній формі,
Що нею володіє тільки майстер
І тільки той, що перейшов zenit.

„Трапляється і так. Нараз забудуть,
Або ж не схочуть пригадати: може
Для їх теорій будеш — перешкода,
Чи постаттю своєю кинеш тінь
Велику надто, чи тому, що ходиш
Ти осторонь і не стискаєш рук
Всім стрічним — люде бо крихкі, амбітні
Й на міць твою, як порцеляна, чуйні —
Тож мовчазна їх змова та байдужість
Весь труд життя твого перекреслять
І проголосять, що тебе — нема — — —

А прийде час, який Колумб крітичний
Тебе шляхом дослідним знов відкрис,
Мов світ новий; тоді і Амеріго
Свій опис дасть — і скрикнуть всі: диви,
Якеє диво!

Ствердиться при тім,
Що прості люде світ новий вже знали,
Що вже пливли протокою Берінга
Й ловили там і рибу, й звірину,
Лише давно то було.

З домовини
Твій встане дух новому поколінню,
Щоб передкласти перед ним рахунок:
За муки й сні, за думи й шорстку правду,
За хірургічні заходи, за все те,
Чим жив і що давав ти.

Покоління ж,
Поблажливо хитнувши головою
І справдивши рахунок, прирече,
Що за гріхів батьків, мовляв, немудрих,
Платитиме.

Для тебе досить? Майже.
Чи ж можуть більш кістки твої жадать?“

5.

О, цей невтїшний, цей убогий лавр, —
 Ні, не трофей! — офіра мов образа,
 Що світ на сивизну твою поклав,
 Щоб спочивала на чолі окраса.

Та не згасати, тягнучи біду,
 Лиш мусиш вміти, як поет, умерти:
 Мов гураганом вивернутий дуб,
 Що всім гиллям шумить в годину смерти.

(Й. Махар — *Dvě sloky*)

Kunštát. 1. V. 1930.

6.

Знов Пардубіци, Лаба і лани,
 Де літо й осінь випало прожити.
 Тепер тут травень зноз зазеленів
 Знайомими лісами й ярим житом.

І пишні вишні, й яблуні рясні
 Вздовж білих шос, мов панни перед шлюбом.
 Привіт, привіт полабській цій весні,
 Де було так неповторенно-любо.

Дивлюсь з вагону, стискую свій біль.
 Уже Колін ось — Махароза дідизна...
 Прощай, весела весно чеських піль, —
 Моя — була жорстока і залізна.

Pardubice-Praha. 9. V. 1930.

7,

...І мотор вже в блакиті бренить.
День підноситься вище і вище.
Свище простір подоланий. Мить
І земля обертається в грище.

Ще сто метрів літак переміг,
Підігнувши під тулубом лапи, —
І земля між річок і доріг
Обертається барвами мапи:

Води — кобальт, сісна — рілля,
Луки — зелень, а царина — охра.
Так встає древнім ликом земля,
Як створив її Перший Топограф.

Так встає шахівницею сил,
Гіпподромом напружень і гонів.
Видовиськом живої краси
І театром рухомих кордонів.

Вище й вище підноситься день
Полководцеві і архітекту!
А мотор під блакиттю рокоче й гуде
Переливами орлього клету.

13. X. 1931.

НЕВИМОВНЕ.

..свивая, славію, оба полы
сего времени...

„Слово о Полку“

...сонце затьмарює хмара
ненависти... вівці й голуби — і
ті вже клацають зубами.

Лист з України, XII. 1931 р.

Ти стелеш степовий килим
Знов гярбам, копита́м та юрта́м
І очі застеляє дим,
І кров нуртує тюркським нуртом,
Як і тоді.

Батий? Тімур?
— Цілуй, цілуй кінець халату!
Чи ж захистить софійський мур
Сліпий простір і утлу хату?

Бог не пожалував віка:
Вже сім століть ця епопея —
По кам'янистих ташликах.
Та по рибальських балаклеях
Рвучкий мутиться Кагарлик
І сонно котиться Синюха, —

Та той же зойк, та той же крик
Лунає жалісно і глухо.
Вже сонце тьмарить хмара зла,
Ягнята клацають зубами,
Ти ж бурянами поросла
І замість хати — вовчі ями, —
Та з бунту ще не збився гурт,
Гудзами не набрякли жили,
Важкої крові тюркський нурт
Залізне лезо не прошило
І воля не знайшла вістря...

Так, покриткою, йдеш віками
І в дикім лоні, наче камінь,
Монгольське важчає байстря.

24. IX. 1932.

ЛИСТОПАД 1920.

Над вечір перейшли. Всю ніч крутила вири
Листопадова тьма ревуча і рвучка.
Будив що разу сон — лілейна і кріхка
У чорному степу ти підлягала звірю.

І мертвим був той звір.

А ранком білий вирій
Крізь сонце смерти встав: під кригою — ріка,
Хати в пухкім снігу й блакить така лунка,
Немов весь світ завмер в смертельно-срібнім мирі.

І раптом — телефон. „Привезено два трупи
З вчорашнього“...

Підніс брезент і — не забудь! —
В залізних корчах ліць навік залякла лють,
Криваві п'ястуки й набряклі криком губи.
В двуколі тісно так лягли плече з плечем.

...Останній заповіт землі... Вже за Збручем.

1931.

МОЛИТВА.

Все упозаніє мое
На Тебе, мій пресвітлий раю.
Т. Шевченко.

Воркував голубий Іордан за Її плечима,
Крильми срібними краяли вічну блакить голуби,
Її звали — Марія.

— А як же вгадать твоє імя,
Що його десь шепочуть дрімучі дніпровські степи?

Там — під теплим вітром ніжно рипіли оливи,
Кедри широкошумні кликали в холодок...
...Чи це буде, коли молоком забує вишневий садок,
Чи це станеться в буряній ночі осінньої зливи?

Між нарцисами Назореї — біла лілея —
Під збанком з водою хилила смагляве плече...
— В басаманах ріллі, о, крівава моя Галілеє,
Чорна праця землі степовую мадонну пече!

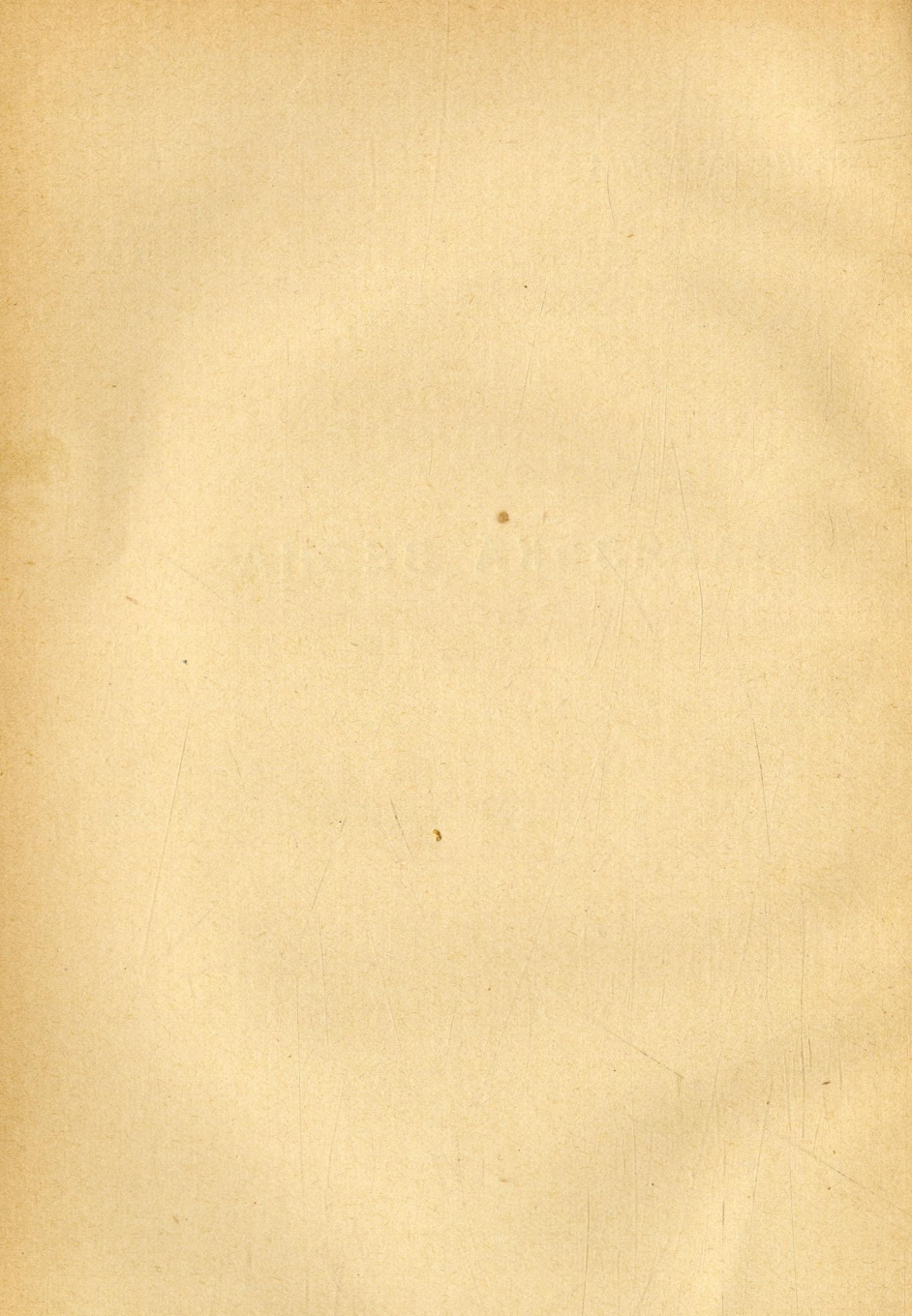
Між зеленої рути — блакитним барвінком встала,
На сорочці — не за́полоч, то — закипіла кров...
Та недаром, недаром гарматами проорало
Трудну путь прийдешнім століттям через Дніпро!

Та недаром, недаром весь степ кістками засіяв
І на кожному хресті придорожнім розіп'ято біль.
Припонтійським степами породи степового Мессію,
Мадонно Диких Піль!

19. березня 1927 р.

ЗЕМНА МАДОННА

ВАРЯЗЬКА ВЕСНА

Поможи мені, римський орле,
Моїх каторжних предків тавро!
Над життям моїм — кара на горло,
На руках моїх — зрадницька кров
І в багрянім тумані — зокілля...
О ірвавсь проваллям шлях,
Тільки вітру остання хвиля
Погасає на диких полях.

Так невжеж це історія вмерла
Й на могилах твоїх полягла?
Нащо ж сяйво гранчастого берла
І крило вороного орла!
Нащо ж тяжко котився чавунний
Гул нечуваної доби
І — під чвал степової фортуни —
Нещадимо гукало: добий!

Ні. Не вірю. Не вірю. Не вірю.
Буде. Буде. І будемо ми
Дратувати залізом звіря,
Руйнувати лбого тьми.
Ще почуємо подих просторів —
Чорноморського вітру гуд,
Ще глибоким плугом історії
Перейде наш останній труд.

Бо незбагненно-тімен і дімен
Цей уперто-тривалий час,
Час залізний Варягів і Римлян,
Час сталевий вогня і меча!

1927.

КИЇВ.

В час невідомий, в час нежданий
Ти знов розімкнеш свій язик.

М. Філянський.

1.

По зморі монгольського іґа,
По трупній отруті Москви
Сей город архистратига
Знов квітнув, як ярий цвіт.

Зі сходу надходили бурі
Гуділи рвучкі вихорі, —
Він золотом у лзурі
Горів на своїй горі.

І щедро спадали шрапнелі
І кулі клювали лице,
Та мури Мазепи й Растрелі
Уперто казали: рцєм.

2.

В історичнім провулку пустинно і сковзько.
Сонце січня дзвенить крізь прозорий мороз.
Тільки браму важку Рафаїла Зборовського
Синя сутінь закрила серпанком загрози.

Поховалась залага. Мов вимерло місто.
За чернигівським обрієм — гул од гармат
І у небі байдужім шрапнеленьним намистом
Простягаються вибухи ма́тові.

Знов — навала. Знов Суздаль посунула нищить.
Тайни тисячоліття — в Софії стрункій,
Що поблідла, але ще ясніще, ще вище
Вироста', як молитва, в блакить.

НА ТРИЗНІ.

І той — з-під брів — наллятий гнівом зір,
І та — з-під уса — усмішка-докір,

І криця та, що в кремезній статурі
Завжди бреніла жа́добою бурі;

І ті уста, що з них, як гураган,
Гремів і пік пророчий твій пеан;

І думи ті, що гострим лезом їді
Прокреслились гравюрою на міді;

І ярий дух, що повнив тіло вщерт, —
— Все це в віках, пропалюючи смерть,

Живе горить, сумління нам трівожить,
Вирізблюючи тварі — образ Божий.

І як могла увязнити труна,
Коли крізь ню палахкотить весна!

Як гимн огня, як рокіт многострунний
Могло згасить дубове віко трунне?!

Бо канівська земля, що налягла,
Лежить не тяжче орлього крила,

І віко трунне скинеш ти, і камінь
Затиснутими гнівно п'ястуками.

В вісницю Шваченкову 1929 р.

ПОРТРЕТ.

Ненавидим пвокляту мідь,
Бетони і чугуни...

П. Тичина

Ти крихкий, невдалий і плаский,
Дальній родичу Сковороди, —
Панська ласка, бо з панської ласки
Від рабині ти, власне, й вродивсь.

Не червону, а жовто-іржаву
Ти одержав у діди́чність кров,
Щоб кріпить прока́женну державу
І отроювати Дніпро.

Гіпертрофія пів-інтелекту,
Рахітично-ритмований нуд — — —
А історія з орлім клекотом
Так натхненно крилить весну!

А космічні вітри скуйовдили
Апокаліптичні вогні! —
Ти ж і ті, що з тобою, бовтали
По калюжах вчорашній гній.

Фарисей в прозодежі митаря —
Ти ховаєш за шкельцями зір,
Бо твій бог — з маленької літери,
Бо по фаху ти — євнух краси.

1926.

Ю. Л.

І, дійсно, лист Ваш — подих моря,
Солоність вітру й воля хвиль.
В живім просторі неозорім
Зростає дух і слабне біль.

Так, уявляю: білі дюни,
Блакитний віддих глибини,
А вітер вічний, вітер юний
Співа' про звабу далини.

Там очі вічно смокчуть далеч,
Там конквістадор-чоловік,
І те, що даль пророкотала,
Стає легендою навік.

8. IX. 1926.

СПОГАД.

...У бабці завше пахло чебрецем
Та мятою...

Стояв широкий мисник
З тарілками, мальованими пишно,
З чарками розфарбованого шкла,
З карафкою, обробленою хитро
Під постать птаха (може — звірини, —
Як крізь туман пригадую), що в ній
Ховалося про врочисті години
Якесь та мене, запашне питво.

Праворуч — ліжко в килиму квітчастим
Та хінська башта подушок на ній,
Ліворуч — дідова лежанка й піч.
Під припідком дрімав був бабчин стільчик,
Що з нього керувала бабця пічку,
Як капітан керує кораблем.

А у кутку висіли образи
Либонь цілком-таки не „православні“:
Пречиста — вся в лілеях, як Мадонна,
Ісус Нерукотворний та над Ним —
Бог-Саваот, до Зевса більш подібний.
І в горобинні ночі, коли страшно
Карало небо, я моливсь Йому.

1930.

НА КОНЦЕРТІ.

А. М.

1.

Так дні пливуть — дощем, туманом, димом...

І раптом — промінем перетина',
Немов мечем племінним херувіма,
Такий прозор, така глибина!
Оттут, де тьма, де все переборолось,
Все полягло й заснуло в мертвій млі, —
Затріпотів Ваш неймовірний голос
Молитвою — оганьбленій землі.

...Одсяяло. І ось — рояль, естрада
! крик очей, — той крик, що ранить ніч...
Благословенна нестертельна влада —
Прозорий спів і біль глибоких віч!

2.

Не знаю, хто. Не знаю, де.
Навколо — мла. Крізь вікна — чорно.
О, до яких висот веде
Цей віщий голос необорно?

Крізь обгорілу млу пече
Мелодія і кличуть очі.
Тремтить окрілене плече
Під тягарем сліпої ночі.

Все вище, вище — й синь ясна
Освітлює вершини брлі.
І захлинається весна
В божественно-співучім горлі.

3.

Ось затамован тяг життя,
Імлистий час землі — розірван...

Хто небом иншого буття
Осяяв непоглибний зір Вам?
Хто крізь клублисту млу часу
Вам показав, як вічність дише?

І кожен спрагло пє красу.
І перед оплесками — тиша.

Poděbrady. 31. III. 1928.

ТРИ ПРИСВЯТИ.

1,

Дикі кучері, очі циганські,
Тіло, спалене сонцем навік, —
Тільки руки маленькі і панські
Та плиткий салоновий язик.

Підківок би Вам срібних, намиста,
Щоб брязчало в нестримнім танку
Під безкрайну рапсодію Ліста,
Степовим суховієм палкú.

Та щоб ніч українська бреніла
Діамантовим трепетом зір
Та тягла Вас незбáгнена сила
В темну згубу, в безодню, в ясир...

...Але дзвонять під нами трамваї:
Пятий поверх, бісквіти і чай.
З-під розмови, що ледве треває,
Прозирає нудьга і відчай.

І в очах Ваших — далеч їмлиста,
Бездорожжа, безкрайність, степ...
Тільки замість рапсодії Ліста
Сласно й гидко гугнявить one-step.

2.

Йшли по концерті. Ще в ушах дзвенів
Пекучим зойком голос Кавардоссі, —
То всупереч твоїй ясній весні
Вставала вже моя завчасна осінь.

Крізь теплу тьму тхнув вітер з дальніх піль
Дощем і житом. І хитав, і пружив,
І зачіску псував, і рвав твій бриль,
І шарпав сукню, пристрасний і дужий.

Не було слів. Надхнула гроза.
В моїй руці твоя рука тремтіла.
Все те, чого словами не сказать,
За нас домовили тілу — тіло:

Що липень цей, цей вітер, дощ і ніч
Для нас вже не повернуться ніколи, —
Для тебе — радість, сонце інших стріч,
Для мене — вітер, даль та простір голий.

І спогад, що зорітеме тобі
Мов казка крізь негоду і загладу,
В осінній день мій сповнить сум і біль
Краплиною незнищеного яду.

3.

Норвезькі очі і лице —
Мов з камня витесане. Хто Ви?
Яким вінцем, яким кінцем
Мене обдарувать готові?

Міцні долоні й зимний зір,
Що тільки світить, а не гріє, —
Музикою ж нічних сузір'
Імя рокбване: Марія.

Так пристрасть люта і сліпа
Спіткала чоло мармурове,
Й завирувала боротьба
В розпаленій морозом крові.

А Ви всміхаєтесь мені
Навік крижаною весною...
О, зимні пестощі! Страшні
Обійми діви камяної.

МАРІЇ БАШКІРЦЕВІЙ.

1.

Високий день. Колонами — алея.
Так. В днях життя нічого не прийнять, —
Полинати в блакитну емпірею
Инакшого, нездійсненого дня.

Шумить, шумить густа, безмежна тиша,
Росте простір над ділами землі
І тільки вітер полудневий дише,
Й від подиху колишаться шпилі.

...І раптом — кров. І раптом — криці скрегіт,
І запах зла, землі хмільний наркоз.
Гул низьколюбих орд, дикунський регіт
Під тьмою хмар, під наростанням гроз.

І раптом — вибух буряного бою,
Крицевий свист і списи блискавок,
І все нещадніш рухає юрбою
Нищительний непереможний крок.

І серце важчає, і набрякають жили,
І пружиться п'ястук. І — зойкнув супокій:
Хай тиша рушиться й божеволіє бій,
Щоб на скупій землі росли! жадали! жили!

Щоб не вщухали сили моторові
Історії — на всі земні краї, —
З напруги м'язів, з бурелому крові
Виконував сонату героїзм!

Панно Маріє,
 Вже півстоліття ділить нас.
 Все вітер віє (над степом завше — вітер),
 Все обрій мріє,
 А я не мрію, просто хочу Вас
 Зустріти.

Десь за містом — амазонкою —
 На мазепиному скакуні, —
 Тільки стек та ціліндр, та рукавички
 Та стан стрункий
 Стиснутий тонко
 Ввижаються мені.
 ...От ніби, як черничка,
 З монастиря, де аббатисою — маркіза де-Лямбаль...

Або: вирує баль —
 — як буря —
 Версаль? Батурин?
 — Однаково! —
 Для Ваших мрій — нема межі.
 Під полонезу плавні тури
 Вам кидають пажі
 До стіп кармазинові маки.

І мить страшна,
 Бо сам Яснозельможний
 Під зором Мотрі, заздрісно-дівоchim,
 Повільно і непереможно
 Звабливі зводить очі
 І — раптом! випроставши стан —
 Юнацьким кроком
 З Вами
 В тан!

І оплесків грозовий гураган
 Зливається в нестерпне сяйво: слава!

3.

Панно Маріє, замріяна, як я,
В тих днях міцних, в тих днях варязьких,
Панно Маріє, Вашого життя
Барвисті дні були, як казка.

Мені ж що народивсь між орачів,
Чию Елладу витоптали орди,
Мені, що тільки ніж, замість мечів,
Скермовую добі

— в безносу морду, —

Мені крізь згарища століття, в чорнім димі,
Вже прозоріють
Пломінні контури, ще людям невидімі,
Здійсненні мрії.

І знаю —

Новий Бетгоєн

Громами й бурями продиригує

Нову Сонату Патетік

І от — широким рокотом барока

Враз д'горі, в синь, в zenіти Бога-Слова

Вогненним святом духа завирує

І вибухне XX вік!

27. VI, 1927.

ЗЕМНА МАДОННА. ✓

Як іонійська колона
Рожевіє дівочий сніг,
Ховаючи опуклість лона
В лілях рук, в лілях ніг.

Єдина! Не ображу зором
Дзійник Мадонни на землі.
Ось пурпуром Цітери — сором
І на щоках і на чолі,

І бється кров в блакитних венах,
Як птах під вітром веснянім.
В яких готичних кантиленах
Навіки виспівати гимн!

Там — Приснодівою — Мадонна,
Тут, на землі, зорієш — ти,
Що в пурпуровій мушлі лона
Ховаєш перлу чистоти.

МОЯ ВЕСНА.

1.

Так ось коли прийшла моя весна!

За вікнами січе снігами січень.
Короткий день із ночі вирина',
Байдуже сонце гляне оком сичім,
А ця кімната повна, як ковчег,
І я собі здаюсь безпечним Ноєм.
Все змив потоп. І спогад не пече.
Й замкнулось все в єдинім слові „двоє“.

Мороз мережить звечоріле шкло
Вже синіх шиб. Цей час такий глибокий.
Пройшов приплив. Минуле одійшло.
Знов повнота і вільний творчий спокій.

1930.

2.

Чорний день від снігу побілів.
Пів на першу. Пóрожньо і тихо.
Стільки бур котилось, стільки злив,
А тепер ось — стіни, шиби й стріха
Все відгородили.

Одійшло

Річище розгойданого ча́су.
Десь гарчить мечами тятє зло,
Десь різьбар формує мертву масу.
Льотник бомби кидає в Шанхай
І джентльмени формулують марно,
І лунає радіо. Нехай.
Вже не довго так тревать безкарно,
Вже брехню добріхують до дна,
Вже до дна вичерпують людину...

Зникне сніг і загремить весна
Чорним днем одчаю і загину.

1932.

ВІЧНЕ.

Місто незакінченої мислі
Марним рухом стомлює мій день,
Тільки вечір в важкоплинній Віслі
Знов на захід зір мій поведе.
Там палає барокова брама
Старовинним золотом століть,
А за нею історична драма
Многошумним полум'ям горить.
Вершники на скакунах бронзових
Тнуть списками сині хмари орд,
З глибини ж надходить знову й знову
Нестерпиме сяєво когорт.
Гук і скрегіт. Схрещуються герці.
Закипає золото і кров.
І тоді гатить в залізне серце
Мідний ямб непереможних строф.
І нещадна, яросна ритмічність
Розбиває брили мертвих мас.
Наді мною розचाє вічність
Непідлеглий визволенний час.
А на схід — зливаються контури
В той знайомий, той єдиний вік:
Бачу замок клятий і похмурий,
Чую змія смертоносний сик.
Там ген-ген, в вікні стрункої вежі
Гострий вогник миготить вночі, —
То князівна сум слізьми мережить,
Лицаря ждучи.

✓
Я знаю, що потрібно інших слів.
Не грішних цих, що — стерті, як монета,
Не мертвих цих, що в життєвому злі
Свій трупний яд ховають для поета.

Така доба, такий рвучкий розлив!
Та не убгать в закінченість сонета
Цей вир, і корчі, жили і вузли,
Цей лютий пруг назустріч темним метам.

Я знаю, що колись, в вечірній час,
Здивований нащадок усміхнеться
На неміч строф, на вбожество окрас,
На наших Юліянів і Лукрецій...

Греміла неповторніша із діб,
Та не почув нічого людський дріб.

4. III. 1930.

ВАРЯЖСЬКА ВЕСНА.

1.

Звичайний день. Чому ж така відрада
В цім обрії просторім і яснім?
Іду й скандую: Леда... Леді... Лада...
І не знайду імя моїй весні.

Ось бачу горду, неприступну постать:
Під старовинним золотом коси
Дівочий зір горить прозоро й просто
Крижаним сяйвом вищої краси.

Вона не йде, вона стремить крилато
І сукні не сховати стрункість ніг,
І крізь повітря — струмись аромату,
І пролісками розцвітає сніг.

2.

Вона — скандинавка. В ході її — вітер фіорду.
Вона — від Варягів, що ними збудилася Русь.
І крок її — криця. І рух її — вірний і гордий.
І в погляді синім пізнав я відвічну сестру.

Як лижви співають! Як рдіють трояндами лиця!
Як гостро, як струнко дзвенить в її постаті Гріг!
В широких очах її крига північна іскриться,
А в рбзрізі уст — малинбвої радости крик.

Вітай же, вітай, синеока варязькая Ладол!
Дніпровська Еллада чекає вже тисячу літ.
Осяй, опануй і натхни її древнюю владу
Над білим безмежжам одітої снігом землі.

3.

Так довго тут буяло брудом —
Семіти, скити, татарва.
Покірний простір псам та юдам,
Де вітер літ ненатлим гудом
Історію на шмаття рвав.

Покрий роздерте чорне тіло,
Що клекотіло лиш гріхом,
І все, що їло, що ганьбило,
Все, що прокляттями гнітило,
Здери болячкою з нього.

Морозом випечи облуди,
Закуй кріхку блудливу плоть,
Напни завзяттям хорі груди,
Діткни її підземні руди,
Щоб разом вибухнуло зло.

Обмий в снігах, снігами витри, —
Хай вчує той блаженний біль
І, взявши снігову купіль,
Одягне на варязькім вітрі
Сорочку сніжно-білих піль.

6. XII, 1927.

САГА.

Від бурі, від фйордів, від хмурих смерекових бобрів
Від скель непохитних, що встали над яростю хвиль,
Несуть вони силу, закуту в окрилений порив,
І пнуться вітрила, й лопочуть важкі корогви.

Звідтіль, де бігун магнетично стискає півкулю,
Їх міць досягла розперезаного рівника.
Це їм, що пускають у звіря нехибну кулю,
Крицёва ніколи ще не затремтіла рука.

Тут— жінка безсила — земля розімліла від спраги,
Розкривши чорнозем в розгусній нестямі для всіх...
Та буря сурмить. Чую — йдете, грядете, Варяги,
Обняти, стиснути і вітиснуть форму красі.

Й зачнеться ізнову від муки родильного крику.
З-під ржі тисячлття залізом держава зросте.
І Рюрик країну ще раз нарече — „Гардаріка“,
І Ельгу, й Олега впізнають і море, і степ.

1929.

ВІЗІЯ.

Все, що має статися, вже сталося, —
День тверезий, праця з-під ярма.
Чи ж почую, як щоденний галас
Перетне архангельська сурма.

Обагриться небосхил криваво,
Розчахнеться зимна височінь
І велике мовчання, як слава,
Людське серце візьме на мечі.

Літаки закрутяться, мов листя,
Башти захитаються й падуть.
Десь зі Сходу, з по-за передмістя
Білим сонцем встане Страшний Суд.

Він дихне холодним духом бурі
І змете руїни, як сміття.
Ані Божа Мати, ані Юрій
Людського не захистять життя.

І душа без стін і без одежі
Встане перед карою Руки...
Тільки вітер в Книзі Спостережень
Перелистуватиме віки.

12. I. 1933.

ЗМІСТ

Ще сяє день	5
-----------------------	---

I. ЧОРНЕ СЕРЦЕ

Ночі	9
Мій ямб	11
Замість сонета	12
Думи мої думи	13
А може й не Еллада	15
Інтермеццо	16
Мадярські пісні	18
Кармен і Беатриче	20
І конунг і каган	26
Репліка	27
Квітень	28
І гомін і весна	30
Ти блукаєш в туманах	31
Прага	32
Деся там місто	33

II. АНТИМАРІЯ

ADMSMXXXIII	37
Від віку	38
Не викреслить тебе	39
Невчасна весна	40
Ти стояла у білім завої	42
Людське	43
Життя	46
Ночі	48
Українські візантійські очі	49
Антимарія	50

То був не бій	52
Не ім'я благодатне Марія	53
Чорна Еллада	54
Убійникам	58
Зеніт	62
Діва-обида	65
Під новий рік	68
Моравська весна	69
Невимовне	74
Листопад	76
Молитва	77

III. ВАРЯЗЬКА ВЕСНА

Поможи мені, римський орле	81
Київ	82
На тризні	83
Портрет	84
Ю. Л.	85
Спогад	86
На концерті	87
Три присвяти	89
Марії Башкирцевій	92
Земна Мадонна	95
Моя весна	96
Вічне	97
Я знаю	98
Варязька весна	99
Сага	101
Візія	102

ТОГО Ж АВТОРА:

„Стилєт і Стилос“, В-во „Київ“. Подєбради 1925.

„Гербарій“, В-во „Пілігрім“, Гамбург 1926.

„Земля й Залізо“, В-во „Тризуб“, Париж 1930.

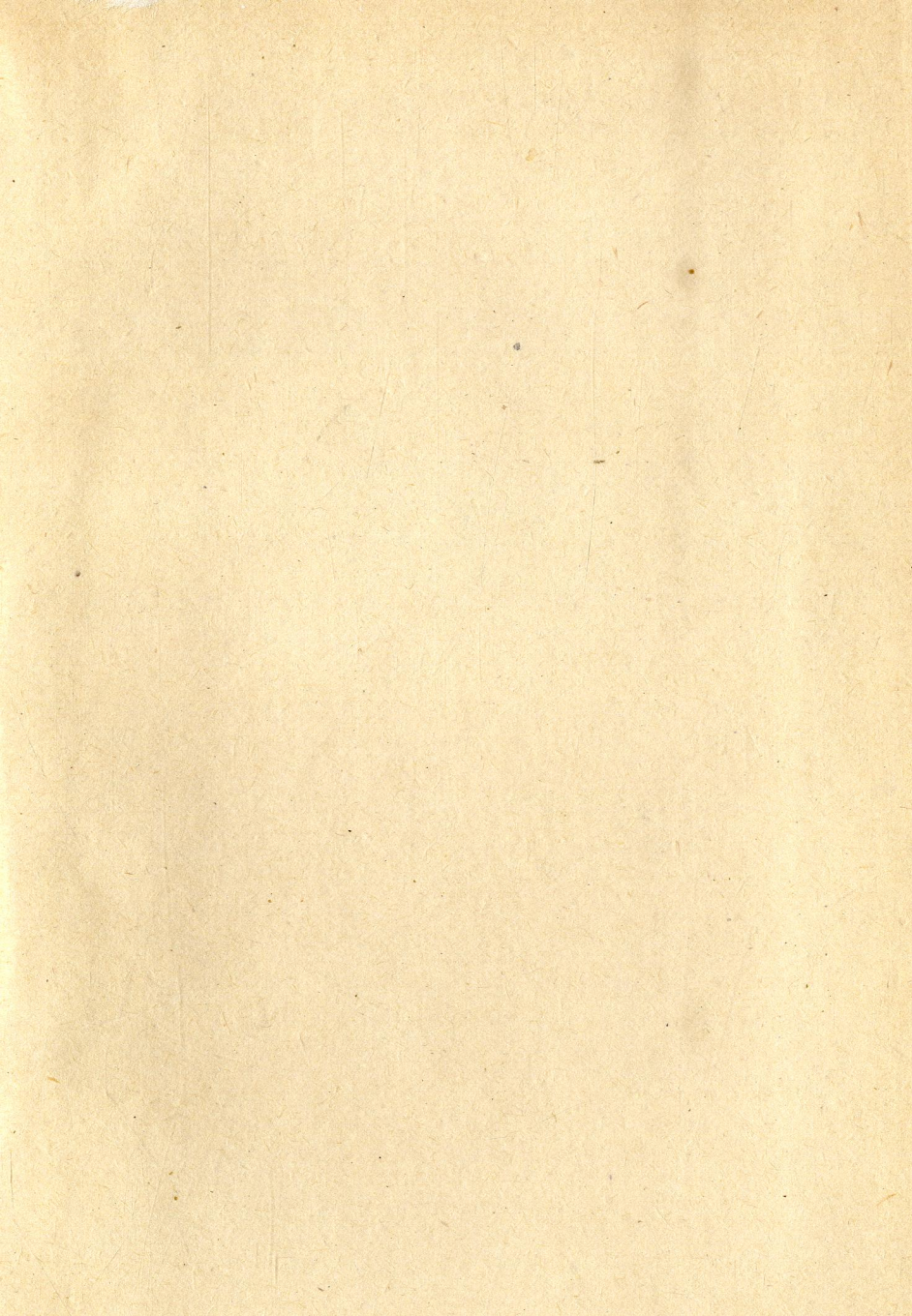
готується до друку:

книга епіки: „Поеми“ і монографія „Гоголь“.

Примітка: Цикль „Антимарія“ був перше видрукований під тим-же заголовком в „Літ.-Науковім Вістнику“,

Зрѣбъ Оброн (1986)

3830

рл 3830₄

Е. Маламюк

Земна

Мадонна